

RYMMARNA

HANS ERIK ENGQVIST

Hans Erik Engqvist

Rymmarna

SAGA Egmont

Rymmarna

Omslagsfoto: Shutterstock
Copyright © 1978, 2021 Hans Erik Engqvist och SAGA Egmont

Alla rättigheter förbehålles

ISBN: 9788726696622

1. e-boksutgåva
Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med förlaget samt med författaren.

www.sagaegmont.com

Saga är en del av Egmont. Egmont är Danmarks största mediekoncern och ägs till fullo av Egmontfonden, som donerar knappt 13,4 miljoner euro årligen till utsatta barn.

Tyst och försiktigt reste sig Per Johan från britsen. Han kastade ett öga på klockan. Den visade på halv två.

Cellen låg i halvmörker. Sommarnatten därute höll sakta på att övergå i gryning.

Per Johan smög över till den andra sidan av cellen. Han rörde sakta vid Evert, som vaknade och häftigt reste på sig.

— Schhhhhhhhhh...

Per Johan höll ett finger för munnen. Evert lugnade ner sig. Han visste vad det var frågan om. Egentligen hade han legat vaken hela natten, men slumrat till alldeles innan Per Johan rörde vid honom.

Ur strumpan plockade Per Johan fram en fallkniv. Han smög tillbaka till sin egen brits, och med kniven skar han ett djupt snitt i madrassen. Stack in handen och drog fram ett långt rep sammanbundet av flera korta stumpar. De hade smugglats upp från fängelsets tvätteri och var egentligen avsedda att användas till att knyta tvättsäckarna med.

Evert satt hela tiden spänd som en fjäder och följde tyst Per Johan med blicken. Som åter tittade på klockan. Den var tjugo minuter i två nu.

Tre kvart hade de på sig. Fyrtiofem minuter. Inte ens en timma.

Per Johan gjorde ett tecken åt Evert, och denne smög sig fram till det lilla cellfönstret. Han drog djupt efter andan. Så grep han tag i gallerstängerna, musklerna på hans bara armar spändes. Sakta och segt gav stängerna vika och böjdes utåt.

Gallerstängerna på fängelset i Vänersvik var tillverkade av rullstål och näst intill omöjliga att såga sig igenom. Men Per Johan och Evert hade gjort det omöjliga. En millimeter om dagen hade de sågat. I tre

månaders tid. Med små, små stumpar av bågfilmsblad, som Evert smugglat med sig från verkstaden.

Och denna natt, denna försommarnatt, var det bara att böja undan stängerna, och det var Evert som gjorde det och han var några och tjugo år. Han grinade med hela ansiktet. Håret låg i klibbiga testar nerför pannan. I grinet visade han tänderna. En gång för mycket länge sedan, hade Evert kunnat visa sina tänder i ett skratt, i ett leende.

Evert gick åt sidan. Per Johan stod beredd med repet. Han band fast det med en stabil knop i en av de avsågade gallerstängerna.

Det var sex meter till marken och klockan var tio minuter i två.

Evert ställde fram pallen. Han klättrade upp. Nickade åt Per Johan. Satte upp ena tummen.

— Nu seglar vi, viskade han.

En morgontidig fågel pep därute nånstans.

Evert hävde sig upp. Tog sig igenom gluggen med ena armen och skuldran. Låg stilla en stund och vilade sig. Så igenom med den andra armen, med den andra skuldran. Han var ute med hela överkroppen nu.

Han såg den gröna gräsmattan under sig, långt därnere.

Hans händer greppade stenhårt i repet. Han drog efter andan, spände varenda muskel i kroppen, och så drog han sig ut. Segdrog sig. Slog lite med benen.

Han var ute!

Han lossade händernas grepp om repet och lät sig sakta glida ner mot marken. Ställde sig tätt intill väggen. Tittade uppåt. Väntade på Per Johan.

Per Johan var äldre, och inte alls så smidig som Evert. Det var svårt för honom att ta sig upp i gluggen, och han flämtade redan av ansträngning. Men han fick igenom

huvudet och skuldrorna. Blev hängande så. Var tvungen att hämta andan. Svetten rann nerför ansiktet. Han fångade upp en svettdroppe på tungan. Kände den salta smaken.

Så tog han tag i repet. Centimeter för centimeter drog han sig ut. Han gav det sista han hade av krafter, mjölksyran fick hans armar att börja domna.

Äntligen kände han hur cellgluggen släppte sitt grepp om honom. Under ett ögonblick fick han för sig, att det var sin egen födelse han upplevde. Att cellgluggen var hans moders sköte, som han pressat sig ut genom.

Han blev hängande i repet utmed väggen några sekunder. Så lät han sig falla mot marken, och fallet var skönt. Han kände knappast att repet svedde honom i händerna. Benen gav vika på honom när han kom ner, och han blev tvungen att sätta sig. Han var alldeles slut. Evert stod bredvid honom. Spänd och avvaktande.

Klockan var två nu. En halvtimme kvar. Fortfarande var det halvmörkt, men en ljus rand syntes på himlen i väster. Solen var på väg.

Från fängelsebyggnaden och till muren som omgärdade den, var det inte mer än tio-femton meter. Öppen gräsmatta. Inga buskar, inga träd. Men lite längre bort, intill huvudingången, stod en ek, och dess grenar sträckte sig nästan ända fram och över muren. Det var till den eken Per Johan och Evert skulle nu. Den eken skulle hjälpa dem över det sista hindret, den fem meter höga muren.

Per Johan andades fortfarande ansträngt. Han lät blicken glida runt området. Överallt rådde stillhet.

— Du först, viskade han åt Evert.

Evert kröp ihop. Detta var svårt. Han kände sig som om han skulle ta sig över ett stort, naket torg. Det fanns bara en sak att göra. Springa. Rakt fram utan att tänka.

Bara springa och hoppas på tur. Hoppas på att inte vaktpliten tittade ut. Evert drog djupt efter andan ännu en gång denna morgon.

Så sprang han.

Sträckan tog väl några sekunder att springa. Men varje sekund kändes som en timme, och han tyckte det dånade i marken. Men han sprang. Mot den ljusa randen på himlen i öster och mot det mörka dunklet under ekens grenar.

Utan att andas följde Per Johan honom med ögonen. Allt såg fortfarande bra ut. Ingen reaktion kunde märkas från vaktfönstret. Det gick vägen för Evert. Nu var det hans tur.

Och Per Johan sprang. Under de korta sekunderna blommade en komihåg-känsla från barndomen upp i honom. Som grabb hade han varit väldigt mörkrädd. Med sina föräldrar hade han bott strax utanför ett litet samhälle i mellansverige. Utanför samhällets gatubelysning. Bara ett par hundra meter. Men en sträcka av mörker och skräck för honom varenda kväll, då han var på hemväg från jobbet som springkuling hos specerihandlaren. Så som han känt sig på hemvägen en gång för länge, länge sedan, så kände han sig nu. Rädd, så in i helvete rädd.

Just då han kastade sig de sista meterna fram till dunklet under eken, tyckte han sig se att det glimmade till i vaktfönstret, och han tänkte att nu jävlar, nu jävlar var allt förstört. Var de upptäckta?

Båda låg under eken och tittade spánt upp mot fönstret. Gräset var fuktigt. Men nej! Det var ingenting. Allt såg lugnt ut. Kanske hade det varit en reflex någonstans ifrån som blänkt till, kanske var det inget alls.

Per Johan klättrade upp först i eken med Evert strax bakom. Grenen som ledde fram till muren var kraftig, och den gungade bara lite, då Per Johan kröp ut på den. Det var hur lätt som helst att ta sig fram till muren och sedan upp på den.

Per Johan tittade ner. Det var fem meter till marken. Ett högt språng för den som var fyrtio fyllda, för den som var lite stel och lite tung. Men han hade inget att välja på. Dit ner måste han.

Han hängde sig kvar i armarna några sekunder, så släppte han. Föll. Han slog i ganska hårt mot marken. For baklänges och dunsade i med bakhuvudet. Men benen klarade sig, och vristerna och knäna.

Evert kom ner nästan samtidigt. Slog i som ett smidigt lodjur. En lätt duns bara, och han tappade inte balansen utan stod kvar på benen.

En bil körde förbi på gatan längre ner.

Längs med muren växte en rad med höga buskar. Där muren svängde in mot själva fängelseområdet, fortsatte buskplantaget åt andra hållet, ner mot Järnvägsgatan. Tysta ålade sig Per Johan och Evert fram under buskarna. Det prasslade lätt i fjolårslövet. Ännu en bil hördes nerifrån gatan. En och annan av den lilla stadens invånare var redan i farten.

— Vilken buske var det nu? Evert viskade fram frågan.

Per Johan svarade inte utan ålade fram till den tredje busken från muren. Där stannade han, krefsade lite lätt med handen i lövet och fick fram en blå väska. Allt gick som planerat. En kompis till Per Johan hade lagt dit väskan och den innehöll kläder till dem båda. Jeans, skjortor och jackor. Plus hundra kronor i den ena jackan.

— Tio minuter kvar, viskade Per Johan. Sno på!

Liggande på rygg under busken bytte de kläder.

Fängelsedressarna lade de tillbaka i den blå väskan.

— Nu, viskade Per Johan, då de var klara. Nu gäller det!

Järnvägsstationen låg bara ett stenkast från den plats där de befann sig. Snabbt kom de ner till Järnvägsgatan, följde den ett sextiotial meter ner mot kanalen, och där på vänster sida låg stationen. En grönmålad pampig byggnad från sekelskiftet.

Väntsalen var tom. Klockan på väggen tickade. Per Johan gick fram till luckan och knackade lätt på rutan. Fram kom en äldre man i glasögon och svart kontorsrock med blanka knappar. Han såg trött och blek ut. Tittade ointresserat på Per Johan över glasögonen.

öppnade luckan.

— Två enkla Göteborg, bad Per Johan och lade fram hundralappen från jackan.

Mannen i luckan nickade bara och plockade fram två biljetter.

— Det bli sextioåtta kronor då, sa han. Tåget är på ingång.

Tåget klockan 2.35 mot Göteborg var på ingång. Per Johan och Evert hade hållit tidsschemat på minuten.

De steg på i sista vagnen. Konduktören morsade och höll upp dörren. Ombord på tåget gick de rakt igenom vagnen och stannade vid andra ändens utgångsdörr. Vid den dörr som ledde ut mot baksidan.

Evert tog Per Johan häftigt i armen.

— Du, sa han. Vi åker med! Vi ändrar oss! Tänk dig själv, om ett par timmar är vi i Göteborg, vi kan åka upp till Järntorget, få tag i en flaska... vi kan sitta i Slottsskogen... sitta där i gräset... och i kväll kan vi ragga upp två skapliga brudar... för helsicke Per Johan! Tänk dig själv! Två skapliga, mulliga, härliga brudar! Vi åker med!

Kanske tvekade Per Johan lite. Men bara en kort sekund. Sedan bet han ihop tänderna hårt och greppade Evert i kragen.

— För fan, sa han. Begriper du inte! Det första poliserna gör om någon timma, när plitarna larmat om att vi rymt, det är att kolla här på stationen. Och då får dom reda på av biljettclownen därinne att två killar löst enkla biljetter till Göteborg. Följer vi med tåget, är vi fast på centralen i Göteborg om två timmar. Fattar du? Vi gör som vi planerat!

Och han öppnade dörren mot bangården, och precis när tåget satte igång, gled de båda ner i gruset, forcerade tvåans och treans spår och försvann i skydd bakom godsmagasinet, i samma stund som tågets sista vagn lämnade sikten fri mot stationsbyggnaden. Tågklareren rullade ihop flaggan och gick in. Suset från tåget som försvann mot Göteborg hördes länge.

— Och nu då? Evert tittade frågande på Per Johan.

— Bara över järnvägsbron där! Per Johan pekade. Bara över den, och sen försvinner vi in i dom stora Dalboskogarna för några dagar.

De sprang över järnvägsbron. På andra sidan bron lämnade de spåret och vek av. Evert vände sig om och tittade tillbaka. Han såg det svarta taket på fängelset. Han var inte grann precis i ansiktet. Och han knöt näven, hyttade med den dit bortåt.

— Nu får ni mig aldrig mer era jävlar, sa han. Ganska högt sa han det.

Och klockan var 2.35 på morgonen den 14 juni, och solen gick upp, precis så som det förebådats i Tidens almanacka.

Michael satt vid köksbordet och väntade på Martin och Lennart som skulle komma och hämta honom. Han

tittade ut genom fönstret. Det var tidigt på förmiddagen. Knappt fjorton dagar av sommarlov hade gått. Det var den 14 juni, och det var en vacker dag.

Hela våren och försommaren hade de tre planerat för det här äventyret. Ända sedan i julas egentligen. De skulle tillbringa fjorton dagar i Michaels mammas sommarstuga vid Vänern. Alldeles ensamma skulle de vara, så var det bestämt. Efter många och långa övertalningsförsök hade de lyckats övertyga respektive föräldrar om att det skulle gå bra. Michaels mamma var nog den som stretat emot längst.

— Det kommer aldrig att gå, hade hon sagt. Ni är ju bara barn!

— Martin får och Lennart får, hade Michael tjatat. Då kan väl jag också få?

Fast när han sa det där, var det inte alls klart att Martin och Lennart skulle få. Det var bara som han sa. För att påverka liksom. Till slut hade morsan gett med sig. Med en suck visserligen, men ändå.

— Nu är dom här, skrek Michael, då han fick se Martin och Lennart komma cyklande. Nu är dom här!

Han fick eld i baken, rusade ut i hallen och krängde på sig ryggsäcken som stod packad och klar.

Morsan kom ut ur sängkammaren. Hon hade en röd klänning på sig. En bomullsduk över håret. Hon var ledig hela denna dag. Annars jobbade hon på ålderdomshemmet. Hade fått börja med det, när Stefan, hennes man, hastigt omkom i en olycka för sex år sedan. Sina lediga dagar fick hon mest tillbringa hemma. Med att städa, laga, diska och tvätta. Som denna dag. Hon rättade till huvudduken.

— Michael, sa hon bekymrat, sköt om er nu, lova mig det!

— Ja, ja, sa Michael. Vi klarar oss, vi är inga barn. Hej då, sa han sedan och kände sig lite konstig. Nästan generad. Fast inte det heller. Lite lessen. Fastän han var så himla glad. Fick en klump i halsen. Var tvungen att svälja.

Det var väl det att han skulle vara borta så länge. Det var första gången han skulle vara borta så länge.

— Hej då, sa han igen.

— Får jag ingen kram, sa morsan. En kram när du ska åka från mig?

— Jo, jo, sa Michael och slog hastigt armarna om henne.

— Nej, sa morsan, vad var det där? Så här ska en kram kännas.

Och hon böjde sig ner och kramade Michael hårt, hårt. En hårttest stack fram under huvudduken och kittlade Michael under näsan. Michael fick skruva sig lös. Men han kände sig glad över att morsan kramade honom.

— Nu måste jag gå, sa han. Dom väntar!

Morsan gick med ut. Martin och Lennart hängde över sina cyklar.

— Glöm inte att ringa hem från affären, sa morsan.

— Närå, sa Michael.

— Och simma inte för långt ut, sa morsan.

— Närå, sa Michael.

— Simma längs med stranden, där ni vet att ni bottnar, sa morsan.

— Närå... jarå, sa Michael.

— Och gå inte från spisen med plattorna på!

— Närå, sa Michael och tittade på Lennart och Martin och gjorde en grimas.

— Och glöm inte...

— Morsan, sa Michael bestämt, vi klarar det här, vi är inga barn.

Och så åkte de.

Vid granhäcken vände sig Michael om. Morsan stod på trappan och vinkade. Michael vinkade tillbaka. Så där lite grann. Och han gjorde det så att Martin och Lennart inte såg.

Morsan hade en röd klänning på sig, och hon stod på trappan och vinkade, och knappt fjorton dagar av sommarlovet hade gått...

Ute vid stora vägen låg en bensinstation och i anslutning till den en kiosk. Martin svängde in framför kiosken och stannade. Han vände sig till Michael och sa:

— Fram med lådan nu. Vi måste ha några dricka, vi törstar ihjäl annars på vägen.

Lådan. Det var kassalådan. Hela vintern och våren hade de sparat pengar för det här äventyret. Tre kronor var per vecka hade de lagt av. Och nu låg det trehundraåttioåtta kronor i kassalådan, en gammal cigarrask, som Michael haft frimärken i en gång i tiden. Michael tog fram lådan.

— Fråga vad drickorna kostar, viskade han åt Lennart.

Lennart ställde ifrån sig cykeln och gick fram till kioskluckan.

— Herregud, sa han, när han kom tillbaka. Dom tar två och femti för en dricka. Det är inte klokt ju!

— Jomla ockrare, sa Michael. Jomla ockrare!

När Michael tänkte en svordom, då tänkte han fan eller jävlar eller helvete. Men när han skulle säga den högt, då blev det jomla i stället. Hans mamma tyckte inte om svordomar och blev alldeles ifrån sig, när Michael någon gång svor högt. Därför hade han hittat på det här med jomla i stället. Morsan brydde sig inte om att han sa jomla. Ibland försä han sig förstås och sa jävlar ändå,

men det hade blivit alltmer sällan. Han hade vant sig vid jomla.

— Ja, sa Martin. Det är ju svindyrt. Vi kan inte köpa tre. Det tar för hårt på pengarna. Vi köper två och ber att få sugrör med.

Michael gick fram och köpte två dricka. En fruktsoda och en Zingo. Han bad att få sugrör med, men det hade dom inga, sa tanten i kiosken.

— Det blir fem och femti då, sa hon sedan. Hon hade grön rock och var ganska tjock.

— Njaaaa... sa Michael och tänkte så det knakade, det blir det väl kanske inte, va? Det blir väl fem kronor jämnt?

— Nähä, sa tanten bestämt. Det blir fem och femti. Vi måste ta pant för tomglasen.

— Okey då, sa Michael. Här är jämna stålar!

Tanten tittade stort på lådan, när Michael räknade upp pengarna. Hon undrade väl. Under alla pengarna låg en anteckningsbok och en penna. Michael tog upp boken och skrev: Utlägg 14 juni, två dricka, en fruktsoda och en Zingo plus pant, 5.50. Det var det första han skrev i boken. Han var kassör och ville ha ordning på utläggerna från början.

— Guds välsignelse önskar jag er båda två, pustade Martin, men det är svettigt det här. Och ryggsäcken skaver och röven har somnat på mig. Ska vi inte ta rast snart? Och få något att dricka?

Han blängde långtansfullt mot Lennarts ryggsäck där läskedryckerna låg.

— Vi väntar lite, sa Lennart. Det är bara ett par kilometer fram till domarringen, där kan vi rasta. Förresten skaver min ryggsäck också.

— Min också, sa Michael.

— Här kommer Bernt Johansson på upploppssträckan i Montreal, skrek Lennart och satte en himla fart. Han böjde ner huvudet som en tävlingscyklist.

Martin och Michael hakade på, och de två kilometerna fram till domarringen gick i ett nafs. Svettiga och varma och flåsande lade de cyklarna i diket och gick sedan och satte sig mitt i domarringen, som låg uppe på en kulle.

— Phuuuu... flämtade Martin och slängde sig på rygg i gräset. Fram med drickorna innan jag dör.

Han hade inte behövt säga till om det, för Lennart hade redan fått fram de båda läskedrycksflaskorna som kostat fem och femti med pant. Broderligt, med hjälp av tummärke, delade de på härligheten.

Martin rapade.

— Gud va gott, sa han. Vet ni vad en rapning är?

— Det är en rapning, sa Lennart.

— Ingalunda mitt barn, sa Martin. En rapning, det är en ifrån magen kommande, genom matstrupen vibrerande, över tungan farande brakskit, som förkunnar att röven gått i baklås. Amen.

Michael och Lennart skrattade lite.

Martins mamma var djupt religös. Hon hade lämnat sig helt åt Gud och åt Bråbergas frireligösa församling. Hennes man, Martins pappa, var hennes raka motsats. Tämligen glad i brännvin, och han begagnade gärna svordomar. Modern brukade framträda på de tältmöten församlingen arrangerade under sommarhalvåret. Hon deltog då med vittnesmål på sedvanligt vis och använde sig av det sedvanliga språkbruket och utropade i var och varannan mening "lammets blod" och "Guds välsignelse" och " Käre herrejesushalleluja' '.

Martins kompisar fick omsider reda på det där, och började reta honom. I början hade Martin ont av kamraternas hån. Ofta smög han sig undan och grät. Men